

The Effectiveness of Educational Method of High Scope on Creativity and Social Skills of Preschoolers

Mohamad Soltani ¹ , Alinaghi Aghdasi ²

1. PhD student, Department of Psychology, Faculty of Humanities and Educational Science, Ta.C., Islamic Azad University, Tabriz, Iran

2. Department of Psychology, Faculty of Humanities and Educational Science, Ta.C., Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Corresponding Author: Alinaghi Aghdasi

E-mail: aghdasi@iaut.ac.ir

Received: 07 August 2022

Revised: 03 October 2022

Accepted: 07 October 2022

Citation: Soltani, M., & Aghdasi, A. (2025). The Effectiveness of Educational Method of High Scope on Creativity and Social Skills of Preschoolers. *Journal of Modern Psychological Researches*, 20(79), 163-174. doi: [10.22034/jmpr.2025.20503](https://doi.org/10.22034/jmpr.2025.20503)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The educational system is a crucial factor influencing development and lifestyle changes in human societies and is considered a strong predictor of a society's well-being. If we aim to shape the future, it must be done through schools. This is particularly important for young children, specifically from birth to eight years old. Given the increasing rate of scientific information and the information explosion of the third millennium, traditional educational methods have been challenged. These methods are no longer sufficient to meet the need for the rapid transfer of information, making it imperative for educational authorities to design systems and instructional methods based on new educational technologies. Today, the necessity and importance of education during the preschool period is being considered more than in the past. The growing demand for education during the preschool period, alongside the needs of employed parents and societal requirements, indicates the necessity for developing high-quality and rich educational programs.

Traditional schools, with their one-dimensional educational approach, tend to emphasize rote learning and students' memory, with teachers preferring the repetition of predetermined answers over encouraging critical thinking. On the other hand, creative thinking and creativity have obtained a special place in educational systems worldwide, influencing all dimensions of education and learning, as well as students' success and academic accomplishments. Therefore, interest in creativity within the field of education has grown significantly in recent decades.

Besides creative thinking, obtaining social skills and effective communication is required for success in life. Social skills are influenced by culture and the social groups with which people interact, and the degree to which these skills are mastered plays an important role in behavioral and social health.

If education seeks to train well-developed human beings, it is essential to consider the issues of social development and creativity as core areas of activity. Several patterns and approaches have been designed to train young children, among which the High Scope model is particularly notable. This method is based on cognitive theory, emphasizing how external factors influence the activation of children's internal mental processes.

The purpose of this research was to determine the effectiveness of the High Scope educational method on the creativity and social skills of preschoolers.

Method: The statistical population of the research includes all the 4 and 5-year-old preschoolers of Tabriz during 2019-2020. The sample included 40 preschoolers, of whom 20 were selected as the experimental group and 20 as the control group, using convenience sampling (a non-random method). The High Scope educational course was delivered to the experimental group for three months. Data were collected using a quasi-experimental, pre-test/post-test control group design. The instruments used were the Torrance Tests of Creative Thinking, Figural Form B (TTCT-Figural B), and Gresham & Elliott's Social Skills Rating System (SSRS). In this study, data analysis was carried out with the statistical method of ANCOVA using SPSS software.

Results: The descriptive statistics indicated that both creativity and social skills scores improved from pre-test to post-test in the experimental group, whereas no notable changes were observed in the control group. Furthermore, post-test scores in the experimental group were higher than those in the control group.

To examine the effect of the High Scope educational approach, a multivariate analysis of covariance (MANCOVA) was conducted after verifying the assumptions of normality, homogeneity of regression slopes, equality of error variances, and covariance matrices. The results of MANCOVA revealed a statistically significant difference between the experimental and control groups after controlling for pre-test scores. Univariate ANCOVA results further indicated that the High Scope approach significantly enhanced both creativity and social skills, with a stronger effect observed on creativity.

Table 1. Multivariate Analysis of Covariance (MANCOVA) for Creativity and Social Skills

Source	Wilks' Λ	F	df1	df2	p	η^2	Power
Groups	0.114	135.904	2	35	<.001	0.886	1.00

Table 2. Univariate ANCOVA Results for Creativity and Social Skills

Variable	Source	SS	df	MS	F	p	η^2
Creativity	Between-Groups	2727.531	1	2727.531	212.594	<.001	0.855
Social Skills	Between-Groups	2544.875	1	2544.875	18.617	<.001	0.341

The results indicate a statistically significant multivariate effect of the High Scope educational approach on creativity and social skills after controlling for pre-test scores.

The ANCOVA results demonstrate that the High Scope educational approach significantly improved both creativity and social skills, with a stronger effect observed on creativity.

Discussion: The findings of the present study highlight the significance of the High Scope educational model in fostering children's holistic development across cognitive, social, emotional, and physical domains. Consistent with previous research (e.g., French, 2012; Jalili et al., 2013), the results emphasize that active participatory learning, which lies at the core of the High Scope curriculum, enables children to construct their own knowledge through direct experiences, social interactions, and engagement with the surrounding environment. This approach not only cultivates independence, responsibility, and self-confidence but also enhances children's readiness for school and society by strengthening their social skills.

Furthermore, the study underlines the importance of creating child-centered learning environments where teachers act as facilitators rather than sole knowledge transmitters. Shifting from teacher-centered and memory-based methods toward experiential, interactive, and interest-driven strategies can significantly promote creativity, problem-solving abilities, and social competence in preschool children. These findings suggest that educational managers, teachers, and preschool instructors should integrate the principles of the High Scope model into their pedagogical practices to maximize developmental outcomes.

Nevertheless, the scope of generalization is limited by the characteristics of the study population, which included only 4–5-year-old children in preschools of Tabriz. Future research is recommended to expand the investigation to other age groups and to compare the effectiveness of the High Scope model with alternative educational approaches, such as the Montessori method, from the perspectives of teachers, administrators, and parents. Such comparative studies could provide deeper insights into the relative advantages of child-centered pedagogies and contribute to evidence-based improvements in early childhood education.

KEYWORDS

High Scope, creativity, social skills, preschoolers

فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی

اثربخشی روش آموزشی های اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان پیش‌دبستان

محمد سلطانی^۱ , علی نقی اقدسی^۲

۱. دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران
 ۲. گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

استناددهی: سلطانی، محمد و اقدسی، علی نقی. (۱۴۰۴). اثربخشی روش آموزشی های اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان پیش‌دبستان. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۲۰(۷۹)، ۱۶۳-۱۷۴. doi: [10.22034/jmpr.2025.20503](https://doi.org/10.22034/jmpr.2025.20503)

نویسنده مسئول: علی نقی اقدسی

رایانامه: aghdasi@iaut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۶ مرداد ۱۴۰۱

تاریخ بازنگری: ۱۱ مهر ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۵ مهر ۱۴۰۱

مشخصات مقاله

چکیده

کلیدواژه‌ها:

هدف این پژوهش تعیین اثربخشی روش آموزشی های اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان پیش‌دبستانی شهر تبریز بود. جامعه آماری شامل نوآموزان ۴ و ۵ ساله‌ی شهر تبریز در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ بود. نمونه شامل ۴۰ نوآموز بود که ۲۰ نفر به عنوان گروه آزمایشی و ۲۰ نفر به عنوان گروه کنترل به روش نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس انتخاب شدند. در قالب طرح نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل و اجرای آزمون تورنس فرم ب تصویری و آزمون مهارت‌های اجتماعی گرشام و البوت (SSRS) اطلاعات لازم جمع آوری شد. پس از برگزاری دوره آموزشی های اسکوپ طی ۳ ماه و تحلیل داده‌ها با روش کواریانس، نتایج نشان داد که الگوی آموزشی های اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان موثر بوده است.

های اسکوپ، خلاقیت، مهارت‌های اجتماعی، نوآموزان پیش‌دبستان

مقدمه

سیستم تعلیم و تربیت عامل تاثیرگذار بسیار مهمی در رشد، توسعه و تغییر در سبک زندگی جوامع بشری بوده و پیش‌بین مناسبی برای بهروزی هر جامعه می‌باشد. اگر بخواهیم تصویر آینده را تغییر دهیم باید از طریق مدارس اقدام نماییم. این امر بویژه در مورد کودکان کم سن و سال یعنی از زمان تولد تا ۸ سالگی تأثیر بسزایی دارد. حجم روزافزون اطلاعات علمی و انفجار اطلاعات در هزاره سوم، روش‌های سنتی آموزش را به چالش کشیده و پاسخگویی با شیوه‌های سنتی، دیگر جوابگوی نیاز انسان‌ها در زمینه انتقال سریع اطلاعات نبوده و مسئولان تعلیم و تربیت را ناگزیر به طراحی سیستم آموزشی و روش‌های تدریس بر مبنای فناوری‌های جدید آموزشی نموده است (رنجیری و صیف، ۱۳۹۵). امروزه اهمیت و ضرورت آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان بیش از گذشته مورد توجه واقع شده است. افزایش روزافزون متقاضیان آموزش‌های این دوره، نیاز والدین شاغل و نیاز جامعه، ضرورت تهیه برنامه‌های کیفی و غنی را در این دوره نشان می‌دهد (مفیدی، ۱۳۹۳).

مدارس سنتی و عادی با نگاهی خطی به شیوه‌های آموزشی خود، بیشتر بر حافظه افراد تکیه می‌کنند و معلمان تکرار پاسخ‌های از قبل داده شده را بر فکر کردن ترجیح می‌دهند. در حقیقت همان‌طور که تولستوی^۱ می‌گفت: «بین آموزشگاهی که تدریس برای معلمان آسان باشد با آموزشگاهی که یادگیری برای کودکان آسان باشد تفاوت وجود دارد» (نقل از میرکمالی و خورشیدی، ۱۳۸۷، صفحه ۱۴۱). از طرف دیگر، تفکر خلاق و خلاقیت در نظام آموزشی کشورها جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده، تمام ابعاد و جنبه‌های مختلف آموزش و یادگیری را در بر گرفته و میزان موفقیت و دست آوردهای آموزشی و یادگیری دانش آموزان را تحت تأثیر قرار داده است (هتزرونی و همکاران^۲، ۲۰۱۹). از این رو در دهه‌های اخیر، علاقه به خلاقیت در حوزه آموزش و پرورش رشد فزاینده‌ای پیدا کرده است (هوانگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). علاوه بر داشتن تفکر خلاق، برخورداری از مهارت‌های اجتماعی و ارتباط ثمربخش برای داشتن عملکرد موفق در زندگی ضروری است. مهارت‌های اجتماعی از فرهنگ و گروه‌های اجتماعی که فرد در ارتباط با آنها قرار دارد، تأثیر پذیرفته و میزان برخورداری از این مهارت‌ها در سلامت رفتاری و اجتماعی افراد نقش به سزایی را ایفا می‌نماید. تعلیم و تربیت، اگرچه دنبال پرورش انسان‌های رشد یافته باشد، ناچار باید مسأله رشد اجتماعی و خلاقیت را به عنوان یکی از زمینه‌های فعالیت خود مورد ملاحظه قرار دهد. این ضرورت مربیان مدارس را به تجدید نظر در به کارگیری روش‌های آموزشی و می‌دارد چرا که ارائه مطالب، پرسش، ارزیابی و در نهایت تصحیح غلط‌ها دیگر نمی‌تواند جواب‌گوی نیاز زمان حال باشد. جدای از رسالت بسیار سنگین اولیا در جهت ایجاد جو خانوادگی مناسب برای تقویت تفکر خلاق و مهارت‌های اجتماعی کودکان، این یکی از وظایف خطیر سازمان‌های آموزشی

و پرورشی است که بتواند با رویکردهای جدید، این مهم را به انجام برساند. رویکردها و الگوهای متعددی برای برنامه درسی و آموزش به کودکان خردسال طراحی شده‌اند که هر یک از آن‌ها در بین متخصصان و مربیان طرفداران زیادی دارند که از آن بین می‌توان به الگوی های اسکوپ اشاره کرد. در اواخر دهه ۵۰ و ۶۰ میلادی، مهمترین نگرانی‌های ایالات متحده آمریکا و دیگر کشورها وضع اسفناک کودکان محروم بود. در راستای بهبود وضعیت کودکان محروم، رویکرد تربیتی‌های اسکوپ در اوایل دهه شصت میلادی در شهر ایپسیلانتی^۴، واقع در ایالت میشیگان^۵ آمریکا شکل گرفت. در سال ۱۹۶۲ دکتر دیوید ویکارت^۶ مدیر خدمات ویژه مدارس عمومی در ایالت میشیگان آمریکا، به دنبال ارائه یک راه حل آموزشی مناسب جهت پرورش سالم کودکان محروم بود. او و همکارانش در سال ۱۹۶۵ در نخستین گام با هدف ایجاد موسسه‌ای برای خلق ایده‌های نو، ابتکار، تنوع و دستیابی به سطحی از انتظارات و خدمات، یک کمپ تابستانی برگزار نموده و آن را های اسکوپ نامگذاری کردند. برنامه‌های درسی دکتر ویکارت مبتنی بر نظریه‌های روانشناسی ژان پیاژه^۷ بود. او به شدت احساس می‌کرد که رشد فکری کودکان و نوجوانان تنها در کلاس‌های درس میسر نخواهد شد و با در نظر گرفتن منافع آنان، باید فعالیت‌های روزانه آنها را نیز مورد بررسی قرار داد؛ در این فعالیت‌های روزانه است که فکر و ذهن کودکان، از طریق کسب تجربه رشد می‌کند (جلیلی، الهوردی و شریفیان مهد، ۱۳۹۳).

برنامه آموزشی های اسکوپ^۸ به طور آشکار یک نظریه شناختی است که توجه به تأثیر عوامل بیرونی بر وقوع فرآیندهای ذهنی درونی- ذاتی کودکان، نقش اصلی در روش این الگو را ایفا می‌کند. مبنای الگوی های اسکوپ بر اساس روش گام به گام یا رشدی- شناختی در آموزش است. روش گام به گام در برگزیده یک نظریه تعاملی از رشد است (کنش متقابل میان فرایندهای مستقل درونی - مقاصد و ساختارهای ذهنی ذاتی - واکنش متقابل بیرونی) که سطوح بالاتر عملکرد ذهنی را پرورش می‌دهد. کودکان در آموزش به طور فعال شرکت می‌کنند و نظرات خود را به سلسله مراتب فکر، عمل و منطق تبدیل می‌نمایند و مهارت‌ها و آگاهی‌های خود را بنا می‌نهند (حبیبی و احمدی قراچه، ۱۳۹۳). این الگوی آموزشی به منظور پرورش اعتماد به نفس و شایستگی اجتماعی کودکان طراحی شده است و به همه کودکان ذهنی کنج‌کاو و فعال همراه با استقلال فکری می‌بخشد و در آنان نگرش «توانستن و انجام دادن» ایجاد می‌کند. بدیهی است که همه کودکان به میزان یکسان از این توانمندی‌ها برخوردار نمی‌شوند و هر کودک به میزان متفاوت و در درجات مختلف چنین توانایی‌هایی را به دست می‌آورد. این الگو زمانی که به‌طور کامل تحقق یابد، مزایای اجتماعی و اقتصادی بلندمدتی، هم برای کودکانی که در آن شرکت داشته‌اند و هم برای تمام اعضای جامعه فراهم خواهد ساخت (موسسه تحقیقاتی آموزش های اسکوپ^۹، ۲۰۰۴).

6. David Vikart
7. Jean Piaget
8. High/Scope
9. High/Scope Education Research Foundation

1. Tolstoy
2. Hetzroni
3. Huang
4. Ypsilanti
5. Michigan

جاری در ایران بوده است، مورد مطالعه قرار گیرد. به دلیل اهمیت و ارزش این رویکرد آموزشی و نیز ناکافی بودن تحقیقات داخلی در این حوزه، پژوهش حاضر در صدد تعیین اثربخشی روش آموزشی های اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان پیش‌دبستان است.

روش

این پژوهش با توجه به اهداف، از نوع کاربردی و با توجه به شیوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع نیمه آزمایشی و طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه نوآموزان ۴ و ۵ ساله ی شهر تبریز در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ بود که بالغ بر ۲۴۴۱۳ نوآموز بودند. نمونه شامل ۴۰ نوآموز بود که ۲۰ نفر به عنوان گروه آزمایشی و ۲۰ نفر به عنوان گروه کنترل بودند و به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی در دسترس انتخاب شدند. به این صورت که با توجه به فراهم بودن محیط و امکانات آموزشی لازم برای الگوی های اسکوپ، پیش‌دبستان سرآمد انتخاب گردید. از ۵ کلاس موجود در آن پیش‌دبستان یک کلاس به صورت تصادفی به عنوان گروه آزمایش و یک کلاس به عنوان گروه کنترل انتخاب گردید. در نهایت آموزش به روش های اسکوپ بر روی نوآموزان گروه آزمایش اجرا گردید و گروه کنترل در معرض آموزش رایج و سنتی قرار گرفت.

شیوه اجرای تحقیق: برای اجرای این تحقیق پس از هماهنگی لازم با مدیر پیش‌دبستان سرآمد، برای دو گروه نوآموزان، آزمون خلاقیت تورنس^۶ و مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت^۷ (SSRS) به عنوان پیش‌آزمون اجرا گردید. پس از توزیع آزمون تورنس برای نوآموزان چگونگی پاسخ دهی برای آنها توضیح داده شد. همچنین به آزمون‌شوندگان ۳۰ دقیقه یعنی برای هر فعالیت ۱۰ دقیقه وقت داده شد تا در زمان مورد نظر به آزمون پاسخ دهند و نیز پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت (SSRS) توسط مربی هر کودک تکمیل گردید. سپس نمرات به‌دست آمده ثبت شده و نوآموزان گروه آزمایش به مدت ۳ ماه در معرض متغیر مستقل یعنی الگوی های اسکوپ قرار گرفتند. در حالی که نوآموزان گروه کنترل با شیوه مرسوم و سنتی به آموزش ادامه دادند. پس از اتمام دوره‌ی آموزشی، آزمون خلاقیت تورنس و پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت (SSRS) به‌عنوان پس‌آزمون برای دوگروه اجرا گردید و در آخر نمرات به‌دست آمده از پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها: ابزارهای اندازه‌گیری به قرار زیر است:

آزمون خلاقیت تورنس: برای سنجش خلاقیت نوآموزان از آزمون خلاقیت تورنس، فرم ب (تصویری) استفاده گردید. اشکال تصویری آزمون تفکر خلاق تورنس، مستلزم پاسخ‌هایی است که به طور عمده ماهیت ترسیمی یا تجسمی

نتایج تحقیقات طولی اسچوینهارت^۱ و همکاران (۲۰۰۵) به مدت ۴۰ سال نشان می‌دهد که برنامه‌های پیش‌دبستانی با الگوی های اسکوپ برای کودکانی که در فقر زندگی می‌کنند به رشد فکری، اجتماعی و موفقیت در مدرسه، در دوران کودکی و همچنین موفقیت اقتصادی و کاهش ارتکاب جرم در دوران بزرگسالی منجر می‌شود. همچنین نتایج پژوهش‌های صورت گرفته توسط عزیز خمیس و گهواجی^۲ (۲۰۱۹)، آکسوی^۳ (۲۰۱۹)، واکابایاشی^۴ و همکاران (۲۰۲۰)، چوهان و زین العابدین^۵ (۲۰۱۳) و پیتون^۶ (۲۰۰۵) نشان می‌دهد که آموزش کودکان با الگوی های اسکوپ در بلندمدت باعث افزایش میزان سواد، موفقیت تحصیلی، افزایش مهارت‌های خودتنظیمی، اشتغال و همچنین کاهش میزان سوء مصرف مواد، بزهکاری و جنایت نوجوانان می‌شود. همچنین این الگو نه تنها بهترین ابزار برای افزایش مهارت‌های خود تنظیمی است بلکه فرصتی را ایجاد می‌کند تا این مهارت‌ها جزئی از شخصیت کودک شود.

هدف اصلی آموزش باید به وجود آوردن انسان‌هایی باشد که قابلیت دست زدن به فکرها و کارهای تازه را داشته باشند، نه اینکه فقط اعمال نسل گذشته را تکرار کنند. خلاقیت در یک سطح آموزشی موجب عملکرد آکادمیک می‌شود. پژوهش‌های رابرت استرن برگ^۷ نشان می‌دهد وقتی دانش‌آموزان با شیوه‌هایی درگیر کار شوند که توانمندی‌های خلاقیت‌آمیزشان مورد شناسایی و قدردانی قرار بگیرد، عملکرد آکادمیک بهتری پیدا می‌کنند (فیشر و ویلیامز، ۱۳۸۸). بازنگری در نظام آموزشی گرچه به تنهایی نمی‌تواند جوابگوی تمامی مشکلات جامعه بشری باشد، اما وجود آن ضرورتی غیر قابل انکار است. ارائه روش مناسب آموزشی و راه حلی برای مشکل تعلیم و تربیت می‌تواند به تکامل بشر کمک کرده و از طریق اصلاح فرد به اصلاح جامعه بپردازد (صمدی، ۱۳۹۹).

تعلیم و تربیت دوران کودکی در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران با چالش‌ها و چشم‌اندازهای بسیاری روبروست. پژوهش‌ها و آسیب‌شناسی‌های انجام شده سال‌های اخیر در داخل و خارج از کشور، بیانگر این است که تعلیم و تربیت پیش از دبستان با مشکلات و چالش‌های فراوانی روبرو است. برای نمونه در سطح داخلی مسائل و مشکلاتی همچون روش‌های شناسایی و پرورش خلاقیت (شفق، ۱۳۹۵)، مدیریت کلاس و ضعف در برنامه درسی پیش از دبستان (آخش و همکاران، ۱۳۹۵)، فضا و نحوه تدریس (مجیدی کجوری، ۱۳۸۳)، مناسب نبودن محتوا با سن کودک و عدم کاربست روش‌های فعال (کریم زاده، ۱۳۹۳)، تجهیزات نامناسب (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲)، کیفیت نامناسب تعامل کودک و مربی (پوشنه و همکاران، ۱۳۹۱)، گریبان‌گیر تربیت اوان کودکی است. می‌توان ریشه تمامی این چالش‌ها و ضعف‌ها را در روش آموزشی ناکارآمد جست و جو کرد. با توجه به آنچه گفته شد برای داشتن آموزش و پرورش غنی و موثر بهتر است حرکت از معلم محوری به کودک محوری با تاکید بر بازی و مهارت، که الگوی های اسکوپ بر مبنای آن می‌باشد، در مقایسه با شیوه معلم محور مبتنی بر انتقال دانش، که رویه

6. Peyton
7. Robert Sternberg
8. Torrance
9. Gresham & Elliot

1. Schweinhart
2. Khomais & Gahwaji
3. Aksoy
4. Wakabayashi
5. Aziz Chohan & Zain ul abdin,

دارند. این آزمون دارای سه فعالیت مجزا است و هر فعالیت ۱۰ دقیقه طول می‌کشد. در فعالیت ۱ فرد لازم است درباره تصویری که به شکل یک تکه کاغذ رنگی ارائه شده، فکر کند. در این فعالیت تولید بر مبنای ابتکار و بسط دادن ارزیابی می‌گردد. فعالیت ۲ شامل ۱۰ تصویر ناقص است که در محدوده زمانی ۱۰ دقیقه‌ای توسط آزمودنی کامل می‌شود. تولید در این فعالیت بر مبنای سیالی، انعطاف‌پذیری، ابتکار و بسط دادن برای هر تصویر ارزیابی می‌گردد. مواد محرک در فعالیت ۳ شامل ۳۶ دایره است که آزمودنی‌ها می‌توانند با استفاده از دایره‌ها اشکال متفاوت ترسیم نمایند. تولیدات این فعالیت نیز بر مبنای انعطاف‌پذیری، ابتکار، بسط و سیالی برای هر تصویر کامل شده است (تورنس، ۱۳۸۸). بعد سیالی بر اساس تعداد تصاویر معناداری که به دست آورده است، بعد انعطاف‌پذیری بر اساس مقوله‌ها و طبقات، بعد بسط بر اساس جزئیاتی که آزمودنی برای تصاویر رسم نموده است و بعد اصالت نیز بر اساس فراوانی پاسخ‌ها اندازه‌گیری می‌شود (تورنس، ۱۹۷۴). پژوهش‌های تورنس (۱۹۷۴) ضریب پایایی بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۷ را بین دفعات متعدد اجرا نشان می‌دهد. بررسی پایایی این آزمون توسط پیرخائفی (۱۳۷۳) بر روی یک نمونه دانش‌آموزی ضریب پایایی ۰/۸۰ را برای کل آزمون نشان داد. آزمون خلاقیت تورنس از قدرت تمیز بالایی برای ارزیابی مولفه‌های فراشناختی خلاقیت شامل سیالی، انعطاف‌پذیری و اصالت برخوردار است. بنابراین، آزمون‌های تورنس به‌خصوص فرم ب (تصویری) آزمونی مرجع در حوزه خلاقیت محسوب می‌شود (نقل از تورنس ۱۹۷۴؛ کر و گالگاردی^۱، ۲۰۰۶؛ پیرخائفی، ۱۳۷۳؛ پیرخائفی، معنوی‌پور و پاشا شریفی، ۱۳۸۶).

آزمون مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت (SSRS): برای سنجش مهارت‌های اجتماعی از مقیاس درجه‌بندی مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت (۱۹۹۰) استفاده شد. این مقیاس رفتار اجتماعی دانش‌آموز را که تأثیر به‌سزایی بر عملکرد تحصیلی، پذیرش میان همسالان و رابطه وی با معلم دارد، از دید چند ارزیاب بررسی می‌کند. این مقیاس، به دلیل ارزیابی از سوی

چندین رتبه‌گذار و نیز در نظر گرفتن امکان مداخله، به‌وسیله بسیاری از پژوهشگران به‌عنوان یکی از بهترین مقیاس‌های اندازه‌گیری مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای مشکل‌دار معرفی شده است. مقیاس مهارت‌های اجتماعی شامل سه فرم ویژه ارزیابی توسط والدین، معلمان و دانش‌آموزان است. هر یک از فرم‌های مقیاس را می‌توان به تنهایی یا توأم به‌کار گرفت. در پژوهش حاضر از فرم معلم استفاده شده است (اسدی و همکاران، ۱۳۹۲). فرم معلم، پرسش‌نامه مهارت‌های اجتماعی گرشام و الیوت از ۴۷ گویه تشکیل شده است که به منظور ارزیابی مهارت‌های اجتماعی به‌کار می‌رود. هر یک از گویه‌های این مقیاس دارای پاسخ‌های سه نمره‌ای با گزینه‌های هرگز، بعضی اوقات و اغلب اوقات است. بخش مهارت‌های اجتماعی مقیاس دربرگیرنده رفتارهایی مانند همکاری، قاطعیت و خویشتن‌داری می‌باشد، از مجموع همه نمره‌های این خرده آزمون‌ها نمره مهارت‌های اجتماعی به دست می‌آید که در این پژوهش از نمره مهارت‌های اجتماعی استفاده شد. بر پایه یافته‌های گرشام و الیوت (۱۹۹۰)، ضرایب آلفای کرونباخ برای مهارت‌های اجتماعی و مشکلات رفتاری، ۰/۹۴ و ۰/۸۸ می‌باشد. در این پرسشنامه به گزینه‌ی «هرگز» نمره‌ی «صفر» به گزینه «بعضی اوقات» نمره «یک» و به گزینه «اغلب اوقات» نمره «دو» تعلق می‌گیرد. برای به‌دست آوردن امتیاز کلی پرسش‌نامه، امتیاز تمامی گویه‌ها با هم‌دیگر جمع می‌شود. حداقل نمره در این پرسشنامه ۰ و حداکثر نمره ۹۴ می‌باشد. هر چه نمره در مقیاس مهارت‌های اجتماعی بالاتر باشد، کودک دارای مهارت اجتماعی بیشتر و هر چه نمره پایین‌تر باشد، کودک دارای مهارت اجتماعی کمتری است (شهیم، ۱۳۷۸-۱۳۷۷). لازم به تذکر است که در جمع نمرات به منفی یا مثبت بودن عبارت باید توجه شود. ضرایب پایایی بازآزمایی در حوزه‌های اصلی ۰/۸۵ تا ۰/۹۰ گزارش شده است (اسدی و همکاران، ۱۳۹۲).

بسته آموزشی روش‌های اسکوپ

خلاصه‌ای از فعالیت‌هایی که طی سه ماه (۶۰ کلاس سه و نیم ساعته) با نوآموزان انجام گرفته به شرح زیر است:

جدول ۱: پکیج آموزشی روش‌های اسکوپ (فرنج ۲۰۱۲)

روش	یادگیری مشارکتی فعال: در محیط یادگیری فعال، آموزگاران با پرورش تعاملات و به کارگیری ابزار گوناگون، تفکر کودکان را گسترش می‌دهند و کودک را در ارتقای فکری، جسمی، اجتماعی و عاطفی یاری می‌دهند. روال روزانه: شامل برنامه ریزی، انجام و بازبینی طرح، زمان گروه‌های کوچک، گروه‌های بزرگ و کار مستقل، زمان بیرون رفتن، وقت ورزش، تغذیه و استراحت. برنامه ریزی، انجام و بازبینی: کودکان ابتدا برنامه‌ریزی می‌کنند که چه کاری را به همراه چه کسی و با چه ابزاری می‌خواهند انجام دهند (این کار را می‌توان به صورت رسمی و یا غیر رسمی در گروه‌های کوچک انجام داد). بعد از برنامه‌ریزی، صرف نظر از کیفیت برنامه، می‌توانند به سراغ انجام آن بروند. سپس راجع به این موضوع بحث می‌کنند که کاری که انجام دادند، چه اندازه شبیه به (یا متفاوت از) آنچه برنامه‌ریزی کرده‌اند، بوده است. تعامل کودک- بزرگسال: بزرگسالان علاوه بر به اشتراک گذاری کنترل امور با کودکان، در بازی آنها شرکت می‌نمایند.
ماه اول	زبان (حرف زدن، دایره واژگان، درک مطلب، گوش دادن به قصه‌ها و شعرها)؛ ریاضی (روابط جزء / کل، تعبیر روابط مربوط به فضا در نقاشی، تصویرها و عکس‌ها، مقایسه ویژگی‌ها مانند بلند و کوتاه، دور و نزدیک، بزرگ و کوچک)؛ رشد و سلامت جسمی (انجام کارهای شخصی به صورت روزانه، حرکات بدنی سالم، حرکات‌های درشت مانند دویدن، پریدن، لی لی رفتن، جهیدن، بالا رفتن و ...) رشد اجتماعی و احساسی (رشد هویت فردی، حس کفایت، بیان احساسات با کلام، همدلی با دیگران) هنرهای خلاق (تقلید، وانمود کردن، حرکت با موسیقی، نقاشی و رنگ آمیزی) علم و فن آوری (دسته بندی و جور کردن، به کار گیری و تشریح یک چیز به شکل‌های مختلف، تشخیص اشیا از ظاهر، صدا، لمس سطح، مزه و بوی آن‌ها)

زبان (ترکیب قصه‌ها و آواها، خواندن علایم بیلبروردها، پوسترها، برچسب‌ها و ... آگاهی از صداها)؛

ریاضی (مقایسه ویژگی‌ها مانند بلندتر و کوتاه‌تر، دورتر و نزدیک‌تر، بزرگ‌تر و کوچک‌تر، مفهوم واحد، شمارش اشیاء، شناسایی واژه‌ها و علایم اعداد، شناسایی و تشریح الگوها)

ماه دوم

رشد و سلامت جسمی (انجام کارهای شخصی به صورت روزانه، حرکت‌های ظریف مانند کش و قوس، تاب خوردن، چرخاندن دست و ...)

رشد اجتماعی و احساسی (جامعه‌پذیری با شرکت در کلاس، برقراری روابط با کودکان دیگر و بزرگسالان، خلق و تجربه بازی‌های مشارکتی)

هنرهای خلاق (ربط دادن مدل‌ها، تصویرها و عکس‌ها به مکان‌ها و اشیای واقعی، آواز خواندن، کاوش در صداها و شناسایی آن‌ها)

علم و فن آوری (کاوش و تشریح شباهت‌ها، تفاوت‌ها و ویژگی‌ها، در خاطر نگه داشتن بیش از یک ویژگی در آن واحد، شروع یا توقف یک عمل با علامت یک نفر، پیش‌بینی)

زبان (داستان خوانی برای دیگران، نگارش، دانش الفبایی، ترکیب نشانه‌ها)؛

ریاضی (تحلیل داده‌ها، شناسایی و توصیف شکل‌ها، به کارگیری واژه‌ها و علایم اعداد، تکمیل و خلق الگوها)

ماه سوم

رشد و سلامت جسمی (نرمش و ورزش، تقویت ماهیچه‌های دست و انگشتان و قلم‌گیری)

رشد اجتماعی و احساسی (تقویت رشد اخلاقی با ایجاد درک درونی از درست و غلط، حل و فصل مشکلات و ناهمخوانی‌های اجتماعی)

در طول سه ماه آموزش، ۶۰ کلاس سه و نیم ساعته توسط مربیان مسلط به الگوی اسکوپ برگزار شد.

یافته‌ها

شیوه تجزیه و تحلیل آماری: در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از روش‌های

آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی میانگین و

انحراف استاندارد، و در بخش آمار استنباطی جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از

تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شده است.

میانگین و انحراف معیار نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیرهای خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی در گروه‌های آزمایش و کنترل در جدول شماره ۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار مقادیر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان به تفکیک گروه و زمان آزمون

متغیرها	گروه‌ها	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	میانگین	انحراف معیار
خلاقیت	آزمایش	۱۱۳/۱۰۰	۱۲۹/۱۵۰۰	۱۳/۳۰۹۶۷	۱۳/۳۰۷۲۰
	کنترل	۱۰۵/۰۰۰۰	۱۰۴/۷۵۰۰	۲۳/۵۲۸۲۶	۲۱/۹۷۵۷۶
مهارت‌های اجتماعی	آزمایش	۳۹/۲۵۰۰	۵۶/۸۰۰۰	۴/۷۴۴۸۰	۳/۷۷۸۰۵
	کنترل	۳۳/۹۵۰۰	۳۴/۵۰۰۰	۵/۳۵۵۵۲	۵/۱۹۶۱۵

جدول ۲ آماره‌های توصیفی خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی را در دو گروه آزمایش و کنترل نشان می‌دهد. با توجه به این یافته‌ها نمرات خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی در گروه آزمایش از پیش‌آزمون به پس‌آزمون افزایش نشان داده است. همچنین نمرات گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل نیز در پس‌آزمون افزایش نشان داده است.

در ادامه جهت بررسی تاثیر روش آموزشی اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره استفاده شد. استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس چند متغیری مستلزم رعایت پیش‌فرض‌های آماری است. پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمرات متغیرهای خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنف بررسی شد و آماره Z کولموگروف-اسمیرنف برای متغیرهای خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی به ترتیب برابر با ۰/۱۱۳ و ۰/۰۹۷ به دست آمد که در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار نیست. یعنی توزیع متغیرها در نمونه نرمال است. با

توجه به نتایج آزمون همگنی رگرسیون، چون F محاسبه شده برای تعامل گروه و پیش‌آزمون خلاقیت ($F=۰/۹۸۵$, $p=۰/۰۰۱$) و مهارت‌های اجتماعی ($F=۳/۹۵۷$, $p=۰/۰۵۴$) در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنادار نیست، لذا داده‌ها از فرض همگنی شیب‌های رگرسیون پشتیبانی می‌نماید. براساس آزمون لوین و عدم معنی‌داری آن برای همه متغیرها، شرط برابری واریانس‌های بین‌گروهی برای خلاقیت ($F=۱/۵۴۰$, $p=۰/۲۲۲$) و مهارت‌های اجتماعی ($F=۰/۱۱۰$, $p=۰/۷۴۲$) رعایت شده است. براساس آزمون ام‌باکس که برای هیچ یک از متغیرها معنی‌دار نبوده است، شرط همگنی ماتریس‌های واریانس-کواریانس به درستی رعایت شده است. نتایج نشان داد که ماتریس واریانس-کواریانس‌ها همگن هستند ($F=۲/۲۷۳$, $p=۰/۰۷۸$), $F=۷/۲۳۱$, $M\ Box's$). با تایید پیش‌فرض‌ها، تحلیل کوواریانس چند متغیره به این شرح است:

جدول ۳: آماره چندگانه تحلیل کوواریانس

منبع تغییر	لامبدای ویلکز	F	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
گروه‌ها	۰/۱۱۴	۱۳۵/۹۰۴	۲/۰۰۰	۳۵/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۸۸۶

با توجه به جدول ۳ آماره چند متغیره لامبدای ویلکز برابر ۰/۱۱۴، مقدار F برابر ۱۳۵/۹۰۴ و سطح معنی‌داری برابر ۰/۰۰۱ است. با توجه به کوچک‌تر بودن سطح معنی‌داری از ۰/۰۵ نتیجه می‌گیریم که در کل پس از تعدیل

نمرات پیش‌آزمون، میزان نمرات پس‌آزمون متغیرهای خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی در گروه کنترل و آموزش های اسکوپ دارای تفاوت معنی‌داری می‌باشند.

جدول ۴: نتایج آزمون تحلیل کوواریانس تک متغیری خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان ۴ و ۵ ساله در گروه کنترل و آزمایش

منبع تغییر	متغیرها	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی‌داری	مجزور اتا
اثر گروه	خلاقیت	۲۷۲۷/۵۳۱	۱	۲۷۲۷/۵۳۱	۲۱۲/۵۹۴	۰/۰۰۱	۰/۸۵۵
	مهارت‌های اجتماعی	۲۵۴۴/۸۷۵	۱	۲۵۴۴/۸۷۵	۱۸/۶۱۷	۰/۰۰۱	۰/۳۴۱

نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیری انجام شده بر روی نمره خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان در دو گروه آزمایش و کنترل در جدول ۴ ارائه شده است. در این تحلیل نمره‌های پیش‌آزمون تحت کنترل آماری قرار گرفته است. یعنی اثر نمره‌های متغیر همبند از روی نمره خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی برداشته شده و سپس دو گروه بر اساس واریانس باقیمانده مقایسه شدند. با توجه به نتایج تحلیل کوواریانس، بین نمره خلاقیت نوآموزان در گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری دیده می‌شود ($p=0/001$, $F=212/594$). مجذور اتا ۰/۸۵۵ است یعنی ۸۵ درصد واریانس نمره خلاقیت مربوط به اثر مداخله است. بنابراین، الگوی آموزشی های اسکوپ بر افزایش خلاقیت کودکان پیش‌دبستانی مؤثر بوده است. همچنین بین نمره مهارت‌اجتماعی نوآموزان در گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری دیده می‌شود ($p=0/001$, $F=18/617$). مجذور اتا ۰/۳۴۱ است یعنی ۳۴ درصد واریانس نمره مهارت‌اجتماعی مربوط به اثر مداخله است. بنابراین، الگوی آموزشی های اسکوپ بر افزایش مهارت اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی مؤثر بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین اثربخشی روش آموزشی های اسکوپ بر خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان پیش‌دبستانی صورت گرفت. تحلیل نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که آموزش به روش های اسکوپ موجب افزایش خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان پیش‌دبستان شده است. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های خمیس و گهواجی (۲۰۱۹)، اسچوپنهارت و همکاران (۲۰۰۵)، واکابایاشی و همکاران (۲۰۲۰)، آکسوی (۲۰۱۹)، عزیز چوهان و زین‌العابدین (۲۰۱۳)، ایزدپناه و غنچه (۲۰۱۴)، پیتون (۲۰۰۵) و هوهانگ و گوکو (۲۰۱۵) که نشان می‌دهند آموزش کودکان با الگوی های اسکوپ در بلندمدت باعث افزایش میزان سواد، موفقیت تحصیلی، افزایش مهارت‌های خودتنظیمی، اشتغال و همچنین کاهش میزان سوء مصرف مواد، بزهکاری، جنایت نوجوانان می‌شود همسو است.

در تبیین نتایج بدست آمده از تأثیر آموزش به روش های اسکوپ بر خلاقیت، می‌توان گفت اساس نظری های اسکوپ بر مبنای فلسفه رشدی

جامعی است که بیان می‌دارد یک برنامه آموزشی باید مطابق با وضعیت رشد فردی و سازگار با علایق و تمایل ذاتی کودک در یادگیری باشد. این رویکرد رشدی با نظریه‌های فروبل، دیوئی^۳، مونتسوری، ویگوتسکی و پیازه هم‌خوانی داشته و به همه کودکان، ذهنی کنجکاو و فعال همراه با استقلال فکری می‌بخشد (هومان و ویکارت^۴، ۲۰۰۲). یکی از شاخص‌های اساسی برنامه های اسکوپ که بر پایه آموزش فعال طراحی شده و در قالب سه مولفه طراحی، اجرا و مرور سازمان‌دهی می‌شود، فعالیت‌های کودک محور است. کودکان در گروه‌های کوچکی سازمان می‌یابند تا با افراد و اشیاء به تعامل بپردازند. مربیان اوایل کودکی، نقش اصلی را در محیط یادگیری کودک محور دارند زیرا آنها با طبقه‌بندی کردن علایق کودکان، فراهم ساختن فعالیت‌های دستی و صحبت کردن با کودکان جهت ارتقاء سطح فکر آنها یادگیری را تسهیل می‌کنند. به عنوان مثال، کودکان در حین بازی با مکعب‌ها، در مورد آنچه که دوست دارند بسازند و چگونگی ساختن آنها تصمیم می‌گیرند. مربیان این فرایند را به وسیله فراهم ساختن وسایلی برای ایجاد تفکر خلاق، کمک به کودکان در انجام تکلیف و مطرح کردن سوالات باز پاسخ مانند اینکه «فکر می‌کنی اگر به جای مکعب‌های کوچک از مکعب‌های بزرگ استفاده کنی چه اتفاقی می‌افتد؟» تسهیل می‌کنند (دیور و فالکونر، ۱۳۸۸). مربیان های اسکوپ به نظرات بچه‌ها احترام می‌گذارند و برنامه‌های ابتکاری، حس استقلال‌طلبی، خلاقیت و نوآوری‌های آنان را مورد توجه ویژه قرار می‌دهند و به توسعه ذهنی هدفمند آنها کمک می‌کنند. مربی با تنظیم یک برنامه روزانه مشخص، علاوه بر کنترل فعالیت‌های بچه‌ها، باعث می‌شود تا آنها برنامه‌های بعدی را حدس بزنند. حل مسأله اصل بنیادین دیگری است که نظریه پردازان نظام آموزشی های اسکوپ بر آن تأکید بسیار دارند. از آنجا که کودکان در زندگی با مسائل گوناگونی برخورد می‌کنند، لازم است تا فرآیند هماهنگ شدن با مسائل و حل آنها به گونه‌ای باشد که در نهایت کودک چیزهای جدیدی را یاد بگیرد؛ زیرا در واقع در این نظام آموزشی، حل مسأله، بخشی از فرآیند آموزشی است. در این شیوه، بزرگسالان (مربیان و والدین) خلاقیت و قوهی تفکر بچه‌ها را با تعاملات تربیتی و آموزشی و همچنین با به کارگیری وسایل و شیوه‌های کاربردی پرورش می‌دهند و در واقع استعدادهای بالقوهی آنها را شکوفا می‌سازند (جلیلی و همکاران، ۱۳۹۳). پس می‌توان گفت تجربه‌های کلیدی بنیادی شیوه آموزشی های اسکوپ در زمینه‌های بازنمایی خلاق (فرایند

3. Dewey
4. Hohman & Weikart

1. Izadpanah & Günçe
2. Ho Huang & Guo Kuob

از روش‌های عینی و ملموس فراهم کرده و محیط آموزشی کودک محور مبتنی بر تجربه ملموس ایجاد نمایند. همچنین مربیان پیش‌دبستانی برای افزایش خلاقیت و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان محور اصلی یادگیری و یاددهی خود را کودکان قرار دهند (کودک محور). هر نوع آموزشی بدون مشارکت فعال دانش‌آموزان و نوآموزان کار بی‌ثمری است. در پژوهش‌های بعدی پیشنهاد می‌شود میزان کارآمدی روش‌های آموزشی مونته‌سوری و های‌اسکوپ از دیدگاه مربیان، مدیران و والدین مورد بررسی قرار گیرد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از زحمات تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر و اولیای آنان مراتب سپاسگزاری و قدردانی خود را اعلام دارند.

تعارض منافع

در پژوهش حاضر، هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع مالی

تامین منابع مالی این تحقیق از طریق شخص نویسنده اول صورت گرفت.

ملاحظات اخلاقی

در اجرای پژوهش حاضر، تمامی ملاحظات اخلاقی از جمله شرکت داوطلبانه و به دور از اجبار و مواردی همچون محرمانه بودن اطلاعات رعایت شد.

دسترسی به داده‌ها

در صورت نیاز پژوهشگران، دسترسی به داده‌های این تحقیق می‌تواند از طریق ایمیل به نویسنده صورت گیرد.

نقش نویسندگان

محمد سلطانی: طراحی و ایده‌پردازی مطالعه، گردآوری داده‌ها، انجام تحلیل‌های آماری و نگارش نسخه اولیه مقاله و آماده‌سازی نسخه نهایی مقاله برای ارسال به مجله.

علی نقی اقدسی: مشارکت در طراحی مطالعه، نظارت بر روند اجرای پژوهش و مشارکت در تحلیل داده‌ها و بازنگری محتوای مقاله.

ساخت تصویرهای ذهنی از اشیاء، افراد و تجربه‌ها) نوآموزان را در بیان درک آن‌ها از جهان خود با کمک بازی، ساخت مدل، طراحی و نقاشی، توانمند می‌سازد.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که آموزش با الگوی های‌اسکوپ بر مهارت‌های اجتماعی نوآموزان تأثیرگذار است، برای تبیین این یافته می‌توان گفت الگوی های‌اسکوپ در شیوه آموزش خود علاوه بر آثار پیاژه و دیوئی از آثار ویگوتسکی کمک می‌گیرد به ویژه استراتژی چارچوب‌سازی بزرگسالان. کودکان در این الگو ساختار دانش و یافته‌های خود را بر اساس تعامل با مردم و دنیای اطراف خود بنا می‌کنند (موسسه تحقیقاتی آموزش های‌اسکوپ، ۲۰۰۴). الگوی آموزشی فعال های‌اسکوپ، یک سیستم موازی است و همه در راستای هم هستند و یک نفر متکلم وحده و راهبر گروه نیست. مربی در این الگو، کنترل مشارکتی را سرلوحه‌ی کار خود قرار می‌دهد، روی نقاط قوت بچه‌ها بیشتر تمرکز می‌کند و سعی می‌کند با برجسته کردن آنها روحیه و اعتماد به نفس بچه‌ها را بالاتر ببرد. مربی از راه‌های مختلف با بچه‌ها ارتباط برقرار کرده، آن‌ها را در اجرای عقاید و طرح‌هایشان کمک نموده و به ایشان در رفع مشکلاتشان یاری می‌رساند. مربی به جای نظارت بر فعالیت‌های بچه‌ها، در برنامه‌هایشان شریک می‌شود و نقش یک همکار یا هم‌کلاسی و گاهی اوقات نقش یک هم‌بازی را ایفا می‌کند. در این الگو، کودکان برنامه‌هایی را که خود تدوین نموده‌اند، با دیگران مقایسه می‌کنند و در شیوه‌های اجرا از یکدیگر کمک می‌گیرند (جلیلی و همکاران، ۱۳۹۳). از سوی دیگر، می‌توان گفت که اساس هر درسی در نظام آموزشی های‌اسکوپ، ایجاد اعتماد به نفس و ارتقای شایستگی‌های کودک در زندگی فردی و اجتماعی است به نحوی که فرد بتواند در تمامی موقعیت‌های زندگی خود به نحو عملی از آموزش‌هایی که دیده است، بهره برده و از آن‌ها استفاده کند. برنامه‌ی آموزشی های‌اسکوپ بر یادگیری مشارکتی فعال تأکید دارد. یادگیری فعال به این معنی است که کودکان تجربه‌ای مستقیم و تماسی نزدیک با مردم، اشیاء، رویدادها و ایده‌ها دارند. علایق و انتخاب‌های کودکان در قلب برنامه‌های های‌اسکوپ قرار می‌گیرند. آن‌ها به واسطه‌ی تعامل با دنیا و انسان‌های اطرافشان، خودشان دانش خود را می‌سازند (فرنچ، ۲۰۱۲).

پس مطابق با آنچه گفته شد می‌توان تصریح کرد که الگوی های‌اسکوپ با داشتن محیط یادگیری فعال، پرورش تعاملات و به‌کارگیری ابزار گوناگون، تفکر کودکان را گسترش می‌دهد و در زمینه ارتقاء فکری، جسمی، اجتماعی و عاطفی کودک رشد بیشتری را نشان می‌دهد. این الگو با یادگیری از طریق تعامل و درگیری فعال با اطرافیان، رویدادها و عقاید/ایده‌ها، ایجاد حس استقلال، مسئولیت‌پذیری و اعتماد به نفس در کودکان و همچنین آماده‌سازی ایشان برای ورود به مدرسه و جامعه باعث افزایش مهارت‌های اجتماعی نوآموزان می‌شود.

با توجه به اینکه جامعه آماری تحقیق حاضر، کودکان ۴ و ۵ ساله مشغول به تحصیل در مقطع پیش‌دبستانی شهر تبریز می‌باشد در تعمیم یافته‌ها به کودکان گروه‌های سنی دیگر باید احتیاط نمود. همچنین پیشنهاد می‌شود مدیران، مربیان و معلمان مراکز کودک و مدارس، به جای به‌کارگیری روش‌های معلم محور و حافظه محور، با بهره‌گیری از قواعد و اصول الگوی آموزشی های‌اسکوپ فرصت‌های لازم را برای استفاده نوآموزان و دانش‌آموزان

References

- Akhesheh, S., Hoseinikhah, A., Abbasi, E., Mosapour, N. (2016). Pathology of the position of education and curriculum in the Iranian preschool period. *Studies of preschool and school*, 2(6), 1-31.
- Aksoy, A. (2019). Prevention Programs for the Development of Social-Emotional Learning in Preschool Years. *European Journal of Education Studies*, 6 (6), 2501-1111. doi: 10.5281/zenodo.3406762.
- Asadi Gandomani, R., Nesaiian, A., Adib Sereshki, N., Karimloo, M. (2013). The effect of training theory of mind on improving collaboration, self-control and decisiveness of male autistic children 7-12 years old from teachers viewpoint. *Journal of exceptional children*, 13(3), 33-44.
- Aziz Chohan, M. & Zain ul abdin, N. (2013). Effects of High Scope approach on the self-regulatory skills of Preschoolers age (3-5). Policies, Programmes, and Practices, For Advance Diploma in Human Development (Early Childhood Development). *Aga Khan University – Human Development Programme*.
- Dior, M., Falkoner, R. (2009). *Basics and changes in education of early childhood*. Translated by Seyed Davood Hoseinnasab et al. Tabriz: Shayeste pub.
- Fisher, R., Williams, M. (2009). *Cultivating creativity*. Translated by Nataly Choobine, Tehran: Peyke Bahar.
- French, G. (2012). *The HighScope Approach to Early Learning*. The high scope approach to early learning, Book chapter from "Early childhood education and care: an introduction for students in Ireland" Maire Mhic Mahuna and Mark Taylor (Eds). Gill and McMillan, Dublin.
- Gresham, F.M & Elliot, S.N (1990). *Social skills rating system manual*. Circle pines, M.N: American Guidance Service.
- Habibi, P., Ahmadi Garache, A.M. (2014). *Global patterns of preschool education*. Tehran Soroush pub.
- Hetzroni, O., Agada, H., & Leikin, M. (2019). Creativity in autism: an examination of general and mathematical creative thinking among children with autism spectrum disorder and children with typical development. *Journal of autism and developmental disorders*, 49(9), 3833-3844.
- High/Scope Education Research Foundation. (2004). Signification benefits: The High/Scope Perry Preschool Project. Retrieved May 2004 from. <http://www.highscope.org/Research/PerryProject/>
- Ho Huang, C., & Guo Kuo, C. (2015). High scope project in Taiwan provides students both career exploration and preparation for further study. *Social and Behavioral Sciences*, 174, 1798-1803. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.840>.
- Hohman, M. Weikart, D. (2002). *Letting differences, the high/scope preschool Curriculum-H*. S. ER.
- Huang, C., Yang, C., Wang, S., Wu, W., Su, J., & Liang, C. (2019). Evolution of topics in education research: a systematic review using bibliometric analysis. *Educational Review*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/00131911.2019.1566212>.
- Izadpanah, Sh., Günçe, K. (2014). Integration of educational methods and physical settings: design guidelines for High/Scope methodology in pre-schools. *South African Journal of Education*, 34 (2), 0256-0100.
- Jalili, M., Alahverdi, M., Sharifian mahd, N. (2014). *Hayscope method of training talent for the Iranian children*. Tehran: Soroosh mandegar pub.
- Karimzade, E. (2014). *Pathology of the programs of preelementary in Kohkiloye and Boyrahmad*. M.A. thesis, Kharazmi University, Iran.
- Kerr, B. and Gagliardi. (2006). *Measuring creativity in research and practice*. Arizona state university.
- Khomais, S., Gahwaji, N. (2019). Early Childhood Curriculum Reform in Saudi Arabia Conceptualization of Theories in Early Childhood Curricula: Three Models. *Journal of Curriculum and Teaching*, 8(3), 24-34. doi:10.5430/jct.v8n3p24.
- Majidi Kajoori, S. (2004). *Pathology of instruction of art for the children in Iran*. M.A. thesis, Islamic Azad University of Central Tehran, Iran.
- Mirkamali, S.M., Khorshidi, A. (2008). *Methods of training creativity in the educational system*. Tehran: Yatoroon Pub. [in Persian]
- Mofidi, F. (2014). *Basics of education in pre-elementary period*. Tehran: SAMT.
- Peyton, L. (2005). "High/Scope Supporting the Child, the Family, the Community": A Report of the Proceedings of the High/Scope Ireland Third Annual Conference, 12th October 2004, Newry, Northern Ireland. *Child Care in Practice*, 11 (4), 433-456. <https://doi.org/10.1080/13575270500340093>.
- Pirkhalegi, A. (1994). *Examining creativity and intelligence among male students in second period of high schools of Tehran*. M.A. thesis, Allame Tabatabayi University.
- Pirkhalegi, A., Maanavipour, D., Pashasharifi, H. (2007). Comparing creativity and intelligence in University students of several fields of study. *Journal of educational management innovation*, 3(1), 29-42.
- Poshne, K., Khosravi, A., Pourali, P. (2012). Evaluating the rate of quality of preschool centers programs in Tehran city. *Novel thoughts of education*, 8(1), 58-29.
- Ranjbari, T., Seif, M.H. (2016). *Technology, electronic learning and novel methos of improvement of educational quality. The first conference of novel research in the field of educational sciences, psychology and social studies of Iran*.
- Rezayi, M. M., Safayi Movahed, S., Rezayi, M., & Baharloo, M.E. (2013). Examining the performance and problems of preschool under the influence of education of 17 region of Tehran from the perspectives of the parents, teachers, and managers during the educational year of 2013-2014. *Internation conference of management, challenges and alternatives*, Shiraz, Iran.
- Samadi, A. (2020). *Maria Montesoori (Novel system of education in children)*. Tehran: Danzhe pub.
- Schweinhart, L. J., Montie, J., Xiang, Z., Barnett, W. S., Belfield, C. R., & Nores, M. (2005). *Lifetime Effects: The HighScope Perry Preschool Study through Age 40 (Monographs of the HighScope Educational Research Foundation, 14)*. Ypsilanti, MI: HighScope Press.
- Shafag, A. (2016). *Pathology of the methods of identifying and training drama creativity in children of pre school and school in Iran*. M.A. thesis, Islamic Azad University of central Tehran, Iran.

- Shamim, S. (1999). Examining social skills in groups in trainable mental retarded children using the system of scaling social skills. *Journal of psychology and educational sciences in Tehran University*, 4(1), 18-37.
- Torrence, E. (2009). *Torrence Test of creative thought, form B, visual on*. Translated by Alireza Pirkhalegi, Tehran: Institute of behavioral – cognitive sciences research of Sina, Ravantajhiz.
- Torrance, E.p. (1974). *Normstechnical manual Torrance test of creative thinking*. Minnesota un press.
- Wakabayashi, T., Adaniya, F. A., Schweinhart, L. J., Xiang, Z., Marshall, B. A., Markley, C. A. (2020). The impact of a supplementary preschool mathematics curriculum on children's early mathematics learning. *Early Childhood Research*, 53 (4), 329-342.
<https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2020.04.002>.

